

IZVJEŠĆE O RADU U 2024. GODINI

GRADSKI MUZEJ OMIŠ

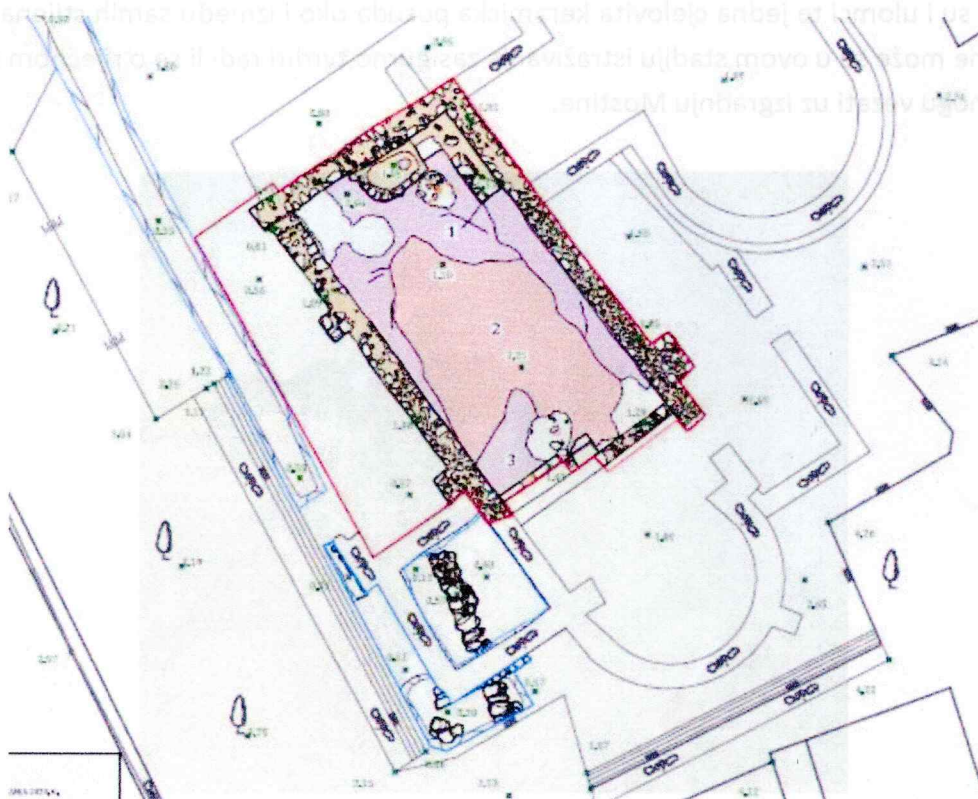
A.Starčevića 5, 21 310 Omiš, tel. 021/ 861 847

www.gradskimuzejomis.hr, e-mail: gradskimuzejomis@gmail.com

1. MUZEJSKA GRAĐA I DOKUMENTACIJA, TERENSKI RAD S PREGLEDOM STANJA POVIJESNIH LOKALITETA U 2024. G.

Brzet – Crkva sv. Eufemije

Arheološki i konzervatorski radovi na zaštićenom ranokršćanskom kompleksu na Brzetu provode se različitim intenzitetom od 2004. godine. U 2024. godini su nam odobrena sredstva na natječajima Min. kulture (Zaštita i očuvanje nepokretnih kulturnih dobara) i SD županije (Program sufinanciranja projekata arheološkog turizma). Izvršena su revizijska istraživanja na prostoru broda crkve 2 i građevinski radovi postavljanja sustava odvodnje oborinskih voda. Ovo je bilo potrebno kako bi se u konačnici zaokružila arheološka istraživanja te lokalitet prezentirao kroz projekte arheološkog turizma. Napominjemo da je lokalitet Crkva sv. Eufemije uvršten u županijski projekt *Kasnoantički maritimni limes na istočnom Jadranu*, što otvara mogućnosti pozicioniranja u okviru županijskog, ali i nacionalnog programa arheološkog turizma.

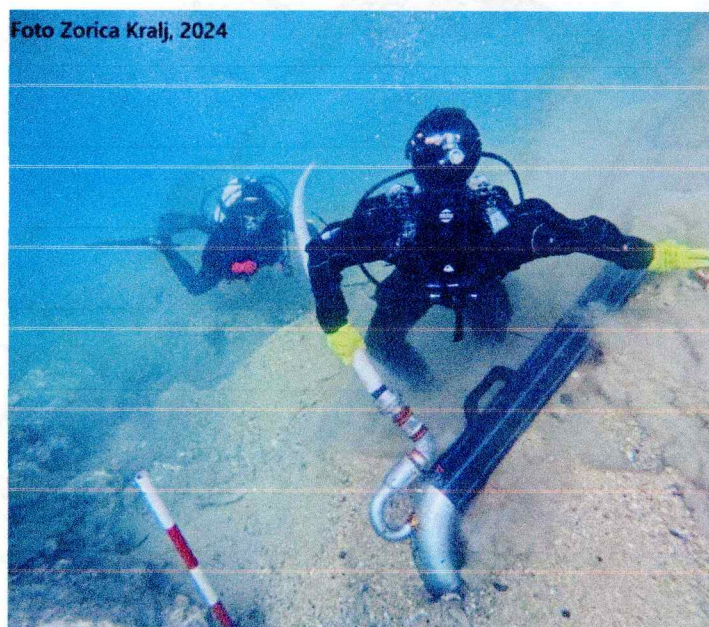
Brod crkve 2, istražen i dokumentiran u kampanji 2024. Različite boje podnice označavaju različite stupnjeve očuvanosti

Fortica

U 2024. g. ugovorili smo radove sanacije krova na objektu unutar utvrde te zidarske radove, prema troškovnicima i izvedbenom projektu izrađenom od strane projektanta Ured Vojnović d.o.o., a sukladno odobrenim sredstvima po ugovoru s Min. kulture i medija RH. S obzirom da nam je izvršenje programa prolongirano zbog problema s dostavom materijala na utvrdu, Min. kulture nam je aneksom ugovora produžilo rok izvedbe do kraja travnja 2025. godine. Dostava građevinskog materijala na koncu je uspješno izvršena helikopterom MORH-a, u prosincu 2024.

Mostina

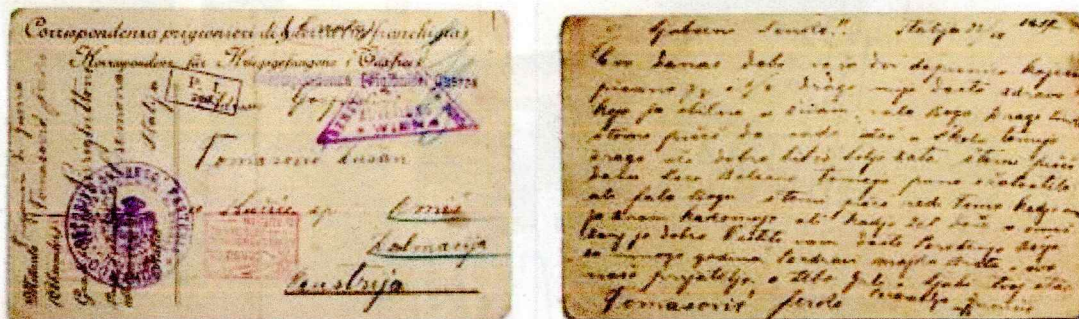
Dokumentiranje/istraživanje Mostine započeto je 2022. godine kroz program arheološkog projekta „Podvodna baština Omiša“. Voditeljica istraživanja je Tea Katunarić Kirjakov, profesorica i podvodna arheologinja s Umjetničke akademije splitskog Sveučilišta, a projekt je i u 2024. g. sufinanciran kroz Program razvoja, zaštite i valorizacije pomorske baštine na području SD županije, čiji je nositelj Splitsko-dalmatinska županija. U kampanji 2024. otvorene su tri probne sonde uz temelje i na samom bedemu Mostine. Otkopana je i definirana sjeverna strana temelja čela Mostine u dužini od 22, širini od 8 i visini od 1,20 metra. Istraživanja su pokazala da se Mostina pružala u dužini od 150 metara od desne prema lijevoj riječnoj obali s kojom se nije spajala. Mostina je građena od grubo priklesanih stijena veličine i preko 60 x 60 centimetara. Pronađeni su i ulomci te jedna cjelovita keramička posuda oko i između samih stijena Mostine, međutim ne može se u ovom stadiju istraživanja zasigurno tvrditi radi li se o riječnom nanosu ili se nalazi mogu vezati uz izgradnju Mostine.

Iskopavanje naslaga riječnog sedimenta

Darovanja

- Goran Tomasović iz Kučića darovao je za kulturno – povijesnu zbirku 6 dopisnica iz 1918. g. i spomenicu iz NOB-a iz 1950. g., (po ugovoru o darovanju KLASA: 612-05/24-03/89; URBROJ: 2155/01-11/01-24-01 od 9. 7. 2024.)

Primjer jedne dopisnice

Otkupi

- Otkupljene su stare razglednice ukupno 171 primjerak, s motivima Omiša (ugovor klasa: 612-05/24-03/133; urbroj: 2155/1-11/1-24-1 od 1. 10. 2024. i ugovor klasa: 612-05/24-03/91; urbroj: 2155/1-11/1-24-1 od 12. 7. 2024.)

2. ZAŠTITA

Konzervatorsko – restauratorski zahvati, stručna obrada građe

- Kamena mjera za žito (1789.g.) je konzervatorsko – restauratorskim postupcima očišćena i vraćena na svoje mjesto u stalnom postavu.

Kamena mjera za žito prije i nakon čišćenja

- Zbirka slika i crteža Milovana Stanića, pohranjena u atomskom skloništu je podvrgnuta preventivnoj konzervaciji. Umjetnine su očišćene od prašine i drugih nečistoća te pohranjene u košuljice od beskiselnog materijala načinjene za svaku sliku po dimenzijama (na slici).

3. DOKUMENTACIJA, DIGITALIZACIJA

- Muzejska dokumentacija se vodi u programskoj bazi M++ i S++ za sekundarnu dokumentaciju. Muzej posjeduje dvije radne stanice za pristup aplikacijama integriranog muzejskog informacijskog sustava.
- S ciljem očuvanja i zaštite poljičkih arhivskih dokumenata u 2023. godini započeli smo projekt njihove digitalizacije zahvaljujući fin. potpori Min. kulture, SD Županije i osnivača Grada Omiša. U 2024. g. bazirali smo se na transkribiranje digitaliziranih dokumenata i do sada su načinjeni prijepisi sedam zbirki. U tijeku su pripremni radovi i konzultacije sa relevantnim institucijama za izradu baze podataka /platforme za digitalnu pohranu građe.

Inventarna knjiga

- U inventarnoj knjizi stanje inventariziranih predmeta je sljedeće – Arheološka zbirka (196), Etnografska zbirka (214), Umjetnička (859), Zbirka razglednica (182) i Povijesna zbirku (263). U 2024. godini se dosta radilo na inventarnoj knjizi, a unesen je 331 novi zapis. Otvorena je Zbirka razglednica. U tijeku je revizija zapisa umjetničke zbirke.
- Tijekom 2024. sortirana je sekundarna dokumentacija, prikupljana u Muzeju od samog osnutka ustanove te unesena u bazu podataka s++. Time je ova građa inventarizirana kroz sljedeće fondove: Fototeka (788 zapis), Knjiga negativa (10 zapisa), Dijateka (46 zapisa), Dokumentacijski crteži (5 zapisa), Filtoteka (2 zapisa), Hemeroteka (41 zapis), Izložbe (3 zapisa), Izdavačka djelatnost (141 zapis), Evidencija terenskih izvještaja (12 zapisa).

4. KNJIŽNICA

- Muzejska knjižnica je evidentirana te se pravodobno ažurira kroz tablicu u word dokumentu.
- Tijekom 2024. g. muzejska knjižnica je obogaćena s 8 novih publikacija (3 – poklonjene, 4 – dobivene razmjenom, 1 – kupnjom).
- Knjižnica je otvorena i za vanjske korisnike, a u 2024. su je koristili studenti za potrebe svojih stručnih radova te drugi zainteresirani pojedinci.

5. STALNI POSTAV, STRUČNI RAD I OBRADA MUZEJSKE GRAĐE, RAZNO

- U pitanjima stručne obrade umjetničkih zbirki, povrata građe, preventivne zaštite i uspostave mikroklimatskih uvjeta, obrade muzejske dokumentacije i drugih aktualnih muzeoloških tema u radu Muzeja po potrebi se konzultiraju relevantne institucije i muzejski djelatnici (MDC, matične muzejske ustanove prve i druge razine, Ministarstvo kulture i medija RH, Konzervatorski odjel u Splitu)
- U izložbenim prostorima dodani su QR kodovi čime su legende i tekstovi izložene građe dostupni na engleskom jeziku.
- Ulomci ranokršćanskog staklenog posuđa (6 kom.) bili su predani na crtanje M. Rogošiću za potrebe kataloga Crkva sv. Eufemije na Brzetu.
- Izvršen je stručni uvid Etnografskog muzeja Split u stanje naše etnografske zbirke. Radi se o stručnom nadzoru matične ustanove kroz koji smo dobili njihovo stručno mišljenje i smjernice za daljnji rad i obradu etnografske građe.
- Jurici Matijeviću, restauratoru s Odsjeka za konzervaciju – restauraciju Umjetničke akademije u Splitu odobren je uvid u fototeku GMO, radi doktorskog istraživanja sakralne baštine Poljica.
- Djelatnica A. Tabak je sudjelovala na stručnoj radionici o unaprjeđenju stručnog muzejskog rada. Radionica je održana 9. svibnja u Muzeju grada Splita, organizirana od strane te ustanove u suradnji s Hrvatskim povijesnim muzejom iz Zagreba.

- Željezna vrata na ulazu u prizemlju Muzeja su zamijenjena novima zbog dotrajalosti i korozije, ali i nefunkcionalnosti jer se zbog neprikladne izrade loka nisu mogla otvarati.

6. INFORMATIČKI POSLOVI MUZEJA

- U skladu s muzeološkim standardima GM Omiš sustavno radi na procesu digitalizacije te računalnom vođenju i obradi muzejske dokumentacije u muzejskim informacijskim sustavima M++ i S++. Korištenjem računalne mreže omogućeno je istovremeno nadopunjavanje muzejske dokumentacije, jednostavniji pristup podacima, pretraživanje i kompletan ispis podataka. GM Omiš posjeduje dvije radne stanice za pristup informacijskim sustavima M++ i S++ na dva računala. Održavanje i nadogradnju sustava provodi tvrtka Link 2, koja je program i kreirala. Podaci o muzejskoj građi i muzejskoj dokumentaciji dostupni su i u digitalnom obliku.
- Tijekom 2024. godine i dalje se radilo na sustavnom održavanju i ažuriranju web stranica i fb profila Muzeja.

7. IZLOŽBENA DJELATNOST, MANIFESTACIJE

- Kroz Manifestaciju Noć muzeja 2024. upriličeno je otvorenje izložbe Crkve sv. Eufemije na Brzetu koja je ostvarena u suradnji s Muzejom HAS iz Splita (autorice izložbe: Nikolina Uroda i Angela Tabak).

Ranokršćanski kompleks dvojnih crkava na položaju Brzet smješten jugoistočno od Omiša istražuje se od 2004. godine. Titular nam je poznat zahvaljujući izvorima iz 16. st. u kojima se spominje crkva sv. Eufemije uz obalu. Kompleks je sastavljen od dviju jednobrodnih crkava i manjih prostorija oko njih. Zauzima prostor od 26 x 30 m, a orijentiran je u smjeru jugoistok-sjeverozapad. Sjeveroistočna crkva jednobrodna je građevina s predvorjem (narteksom), transeptom i polukružnom apsidom, na čijem se unutrašnjem licu nalazi zidana klupa za svećenike (subselij). Uz istočni krak transepta nadovezuju se dvije pomoćne prostorije (pastoforije), čiji su zidovi sačuvani do visine prozorskih otvora. Brod crkve i narteks bili su popločani kvadratnim opekama od kojih je nekolicina sačuvana *in situ*, dok je u svetištu i istočnom kraku transepta dokumentirano popločanje kamenim pločama, a ostatci manjih oplata od raznobojnog kamena ukazuju na podnu dekoraciju svetišta načinjenu tehnikom *opus sectile*. Druga je crkva također jednobrodna i longitudinalna s polukružnom apsidom u kojoj se nalazi oltarni grob – konfesija. Apsida ove crkve također ima zidanu klupu za svećenike (subselij) s proširenjem za svećeničko sjedalo (katedru) na sredini.

Unutrašnjost obiju crkava bila je bogato ukrašena i oslikana freskama od kojih su one u transeptu prve crkve te u donjim dijelovima apsida obiju crkava sačuvane *in situ*, a oslik se sastojao od kombinacije geometrijskih motiva i imitacije mramora.

Crkve su bile opremljene reljefno ukrašenim kamenim namještajem iz radioničkog kruga kasnoantičke Salone, od kojeg su osobito dobro sačuvani dijelovi oltara (ulomci postolja, stupića menze i dijelova mramornog stola), stup prozorskog otvora (bifore) s polustupovima i impostom, djelovi pluteja s prikazom krizmona uokvirenog girlandama i stupića oltarne ograde, te kamenih tranzena, odnosno prošupljenih ploča koje su mogle služiti kao ukras prozorskih otvora ili pak kao pluteji oltarne ograde.

Tijekom istraživanja otkriveni su gotovo svi tipovi grobova koji se mogu očekivati u

ranokršćanskom razdoblju - pronađeni su sarkofazi, grobnice s ravnim poklopnicama, ukopi u amfori, grobna konstrukcija pod tegulama, ukop bez grobne konstrukcije, grob s kamenom konstrukcijom i poklopnicama te kamena zidana grobnica s jednoslivnim krovom, naslonjena na apsidu crkve s transeptom.

Među sitnim materijalom pronađenim na prostoru obiju crkava, brojnošću se ističu keramički ulomci amfora, svjetiljki zdjela i lonaca za kuhanje, a jedna je amfora pronađena u sekundarnoj upotrebi kao konstrukcija ranije spomenutog groba djeteta. Keramika uglavnom pripada istočnomediteranskim i sjevernoafričkim radionicama, što je uobičajeno u 5. i 6. stoljeću. Stakleni predmeti poput dijelova pravokutnog prozorskog stakla i svjetiljki u različitim varijacijama oblika uobičajeni su inventar ranokršćanskih crkava.

Od metalnih predmeta osobito se ističe brončana kadionica kao rijedak nalaz općenito. Ostali ulomci načinjeni od metala uglavnom pripadaju predmetima svakodnevne upotrebe. Iako su upotrebljavani svakodnevno, valja izdvojiti numizmatičke nalaze koji su zastupljeni s čak 66 primjeraka novca. Najvećim dijelom pripadaju razdoblju 5., uz nekoliko primjeraka iz 4. i 3. stoljeća.

Izloženi su najreprezentativniji predmeti, kao predstavnice svake od skupine nalaza (161 primjerak), a rekonstrukcijama se nastojala predočiti njihova namjena i uloga u stvarnom vremenu.

Program Noći muzeja 2024. je obogaćen glazbenim nastupom polaznika Osnovne glazbene škole L. pl. Matačić iz Omiša.

- Manifestacija Noć tvrđava je regionalnog karaktera, a u 2024. je sudjelovalo osam zemalja (Hrvatska, BiH, Crna Gora, Češka, Slovenija, Srbija, Rumunjska, Ukrajina), čiji je organizator ustanova Tvrđave kulture Šibenik, a GMO je sudionik manifestacije po treći put od kada je ista i ustanovljena. U 2024. godini smo organizirali predavanje uz prezentaciju dr. sc. Vanje Kovačić *Obrambena arhitektura u Omišu i na srednjem Jadranu od Kačića do novog vijeka*. Za naša najmlađe posjetitelje upriličena je tematska radionica Omiške kule, Lego radionica 6+, autorice i voditeljice Julije Tomasović.
- U svibnju, povodom Međunarodnog dana muzeja i Dana Grada Omiša upriličene su tri radionice ručnih radova u suradnji s udrugom "Društvo Hrvatska žena" Omiš, nebili se skrenula pažnja javnosti na važnost ovog tipa kulturne baštine te osmislio potencijalni suvenir Muzeja. Uistinu su vrijedne ruke žena Udruge iskukičale motiv s ranokršćanske freske Crkve sv. Eufemije koji planiramo prezentirati kroz muzejski suvenir.

8. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

- Tiskana je slikovnica *Ja u Brzetu*, autor teksta i ilustracija je Miran Palčok.
- Tiskana je i edukativna igra *Baštinica – ilustrirani ranokršćanski pojmovnik*. Stručni dio priredila je A. Tabak, autor ilustracija je T. Raljević.

9. EDUKATIVNA DJELATNOST, PROJEKTI

Vodstva (vodstva za građanstvo, vodstva za škole, specijalna vodstva)

Vodstva po stalnom postavu se provode u suradnji s nastavnicima OŠ Josip Pupačić i područnih škola u okviru njihove terenske nastave i školskog kurikulumu te s ostalim zainteresiranim skupinama.

Radionice

- Radionice na temu zavičajna povijest – antičko doba ili srednjovjekovno doba, provode se u dogovoru s nastavnicima OŠ J. Pupačić.
- Mala radionica glagoljice prilika je upoznati ili ponoviti poznavanje glagoljične azbuke, tog jedinstvenog pisma koje spada u bisere hrvatske i svjetske baštine. Na širem omiškom području stoljećima se njegovala tropismenost (kroz bosančicu, glagoljicu i latinicu) te možemo slobodno reći da je riječ o posebnosti hrvatskog nacionalnog identiteta. Stoga smo u Gradskom muzeju Omiš u suradnji s interpretatoricom baštine i Tz Grada Omiša pripremili interpretaciju stalnog muzejskog postava na temu hrvatske tropismenosti. Stručnim vodstvom kroz muzejski fundus upoznaju se pisani spomenici od antike do novoga doba čime se daje pregled povijesti pisma u našem kraju. Radionice glagoljice su održane svakog petka tijekom turističke sezone u sklopu projekta Tz Grada Omiša „Omiš summer frei“ te dodatno u dogovoru sa školskim grupama.

10. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR) I RAZNO

Na web stranici i fb profilu Muzej objavljuje događanja (<https://gradskimuzejomis.hr>; <https://www.facebook.com/gradskimuzejomis/>).

11. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Zaključno s 31. prosinca 2024. zabilježeno je 1924 posjeta.

12. FINACIJE

Izvori financiranja za 2024. godinu (u %):

- Osnivač: 117.874,69 EUR– 64,65 %
- Vlastiti prihodi: 2.150,05 EUR– 1,18 %
- Područna (regionalna) samouprava (SDŽ): 7.000,00 EUR– 3,84 %
- Republika Hrvatska/Ministarstvo kulture: 54.500,00 EUR – 29,89 %
- TZ Grada Omiša 800,00 EUR – 0,44 %

Prihodi poslovanja 182.324,74 €

Prihodi poslovanja su ostvareni u najvećem dijelu iz proračuna Grada Omiša za financiranje redovne djelatnosti proračunskog korisnika 117.874,69€, zatim od pomoći proračunu iz drugih proračuna, od pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan 61.500€ (Splitsko dalmatinska županija 7.000,00 €, Ministarstvo kulture 54.500,00 €), prihodi od pruženih usluga 2.150,00 € (prodaja

ulaznica), TZ Grada Omiša- 800 EUR, potpora projekta. Prihodi ostvareni od Ministarstva kulture u ovoj godini koristili su se za financiranje tekućih projekata sufinanciranim sredstvima Ministarstva (Arheološki lokalitet Brzet, Tvrđava Fortica te multimedijalne sadržaje, edukativnu igru prema potpisanim Ugovorima).

Rashodi poslovanja 161.872,05 €

Rashodi poslovanja evidentirani su u skladu s pozicijama proračuna i računskom planu. Obuhvaćaju rashode za zaposlene u iznosu od 39.601,02 €, materijalne rashode u iznosu od 121.405,08 €, financijske rashode u iznosu od 392,65 €.

U 2024. godini rashodi za nabavu nefinancijske imovine iznose 472,50 €.

Izvešće o radu sastavila - A. Tabak; točku 12. Financije - D. Tafra , voditeljica knjigovodstva.

GRADSKI
MUZEJ
OMIŠ
Angela Tabak, ravnateljica

KLASA: 612-05/25-03/28

URBROJ: 2155/1-11/1-25-1

Omiš, 5. veljače 2025. g.